

LUC PEIRE

(1916)

Brasilea

Olieverf op doek - 114 x 162 cm - getekend en gedateerd op rugzijde: Peire 61

PROVINCIAAL BEZIT - WEST-VLAANDEREN

Luc Peire is een schilder die een merkwaardige evolutie doorgemaakt heeft. Geboren in 1916, kwam hij tijdens zijn jeugd eerst onder invloed van het Vlaams expressionisme. Dat Gustaaf Van de Woestijne en vooral Permeke zijn leermeesters waren, droeg er natuurlijk in sterke mate toe bij, dat Peire in expressionistische trant ging schilderen. Hij zocht het landschap van de Vlaamse polders op en bewoonde een tijdlang met Rik Slabbinck de hoeve 'Het Luizengevecht', dichtbij het dorp Dudzele.

Na de oorlog maakte hij deel uit van de groep 'Jeune Peinture Belge', die een aantal begaafde kunstenaars telde. Loopbaan en ontwikkelingsgang van Peire zijn bijzonder interessant. In de jaren 1950, 51 en 52 beoefende hij nog een soort van vereenvoudigd, versoberd expressionisme. Na een lange reis naar de Kanarische Eilanden, Kongo, Rodesië en Zuid-Afrika kwam hij tot een synthetische visie, waarbij het doek meer en meer tot een oppervlak werd, waarop kleur, vorm, ritme en stijl de hoofdrol speelden. De figuren en voorwerpen - mensen, een tafel, een schildersezel - werden steeds meer ontdaan van hun details, steeds verder geabstraheerd. Vormen, vlakken, lijnen en hun onderlinge verhoudingen werden hoofdzaak. De laatste stap naar de niet-figuratieve schilderkunst gebeurde heel geleidelijk en door een steeds verdergaande abstraheering van de elementen. Omtrent 1955-56 had de overgang volledig plaatsgegrepen. Het hier besproken werk 'Brasilea', uit 1961, kan als een typisch voorbeeld gelden voor Peires kunst uit de laatste jaren.

'Brasilea' is een zuiver niet-figuratief of abstract schilderij. Het is met andere woorden voorstellingsloos, zonder voorstelling, afbeelding of onderwerp. De eerste voorwaarde om van dergelijk werk te genieten is zich op de goede manier ertegenover stellen. Vraag niet: wat is het of wat betekent het? Het antwoord hierop kan alleen luiden: het is een schilderij, het is een kunstwerk, waarop de schilder met behulp van kleuren, vlakken, lijnen en verhoudingen een indruk, een harmonie, een sfeer, een gevoelsklimaat wil oproepen. Men moet dergelijk werk niet begrijpen, maar ervan genieten; men moet niet proberen het met de rede te verklaren, maar het met open geest en ontvankelijk gemoed tegemoet treden.

Wie dus wil doordringen tot de kern van dergelijke niet-figuratieve schilderijen, moet zich bevrijden van de vraag naar het onderwerp. 'Kunst drukt nooit iets anders uit dan zichzelf, schreef de Engelse auteur Oscar Wilde. Bij 'Brasilea' van Luc Peire is dat zeker het geval. Is er geen onderwerp of afbeelding van

voorwerpen uit de natuur, dan zijn er toch structuren, constructies, verhoudingen, betrekkingen en ritmeringen die even boeiend zijn als een originele weergave van de ons omringende wereld.

Daar de opbouw van het doek hier van doorslaggevende betekenis is, behoort het tot de zogenaamde constructivistische opvatting van de schilderkunst. Het te beschrijven oppervlak met zijn twee afmetingen van hoogte en breedte dient met een zorgvuldig afgewogen architectuur van geometrische onderdelen gevuld te worden. Meetkundige figuren en lijnen worden tot de hoofdelementen van deze composities. Die geometrische, beheerste kunst leunt aan bij de hedendaagse architectuur en komt vooral tot haar recht op de grote muurvlakken van een moderne woning.

De werken van Peire meer in het bijzonder berusten op spel en tegenspel, gewicht en tegengewicht, ritmiek en contrast, vlakheid en dieptesuggestie. De ruimte en het licht - twee overwegende factoren uit de architectuur - spelen er een grote rol in. Niet toevallig of willekeurig heeft de kunstenaar zijn werk 'Brasilea' genoemd. Brasilea of Brazilia is de naam van de ultramoderne stad die in de laatste jaren in Brazilië werd gebouwd. Die stad, gelegen in een streek met een heerlijk klimaat, kan gelden als een voorbeeld van vooruitstrevende bouwkunst, waarbij gezocht werd én naar harmonie én naar functioneel verantwoorde constructie. Laten we nu overgaan tot de ontleding van Peires werk. We zullen er alle hogergenoemde elementen in terugvinden. Vooreerst zien we hoe het doek volledig werd opgebouwd met geometrische bestanddelen en lijnen. Contrast vertoont het tussen het linkergedeelte met zijn modulaties van witgrijs tot zwart en het rechtergedeelte met zijn geometrische verdeling in zuivere, lichte kleurtonen. Het linkergedeelte vormt een achtergrond, maar het leeft, dank zij zijn afwisseling van helderder en donkerder partijen. Voor het oog en de geest ontstaat door die opeenvolging van zwart en grijs een golfbeweging, een ritmering. De fijne zwarte lijn uiterst links snijdt verder schuin naar boven over het zwart en grijze vlak. Die beweging wordt hernomen in het midden, namelijk waar het geometrisch geconstrueerde rechterdeel in het linkergedeelte snijdt. De grote teerbruin gekleurde wig links vindt haar antwoord in de lichtgrijze wig op het rechterdeel en in de zwarte, tot boven rank opschietende pijl. Die zwarte, naar voren komende strook geeft de andere vlakken diepte. Naast het donkere linkerdeel stroomt het licht van boven toe in de zuiver witte driehoek. Merkwaardig en typisch voor Peire zijn verder de talrijke over-

snijdingen van de vlakken in het rechterdeel, waarbij hij telkens zeer subtiel de kleur aanwendt. Wit, bruin, okergeel en drie grijzen werden hier gebruikt en getuigen van beheersing, sensibiliteit en afkeer van elke effectmakerij. Wijzen we ten slotte op het korte schuine zwarte streepje onderaan links. Het geeft spanning aan de gehele constructie en brengt de compositie helemaal in evenwicht. Dat blijkt wel duidelijk als we het even bedekken.

Het werk 'Brasilea' van Luc Peire betekent een uit-

drukking van geest en gemoed. De overzichtelijkheid van de bewegingen, de charme van het lijnenspel en de sensibiliteit van de kleurwaarden werden er tot gave eenheid verbonden. In die verstilde maar levende kunst, waarin het niet ontbreekt aan spanning of beweging, kan de geest rust vinden en het gemoed poëzie.

Jaak Fontier
Kunstcriticus

Keuze uit te raadplegen Nederlandse boeken : Marcel Duchateau, *Luc Peire, Drie Vlaamse schilders*, 1952 ; Roger Avermaete, *Luc Peire*, in de reeks, 'Monografieën over Belgische Kunst'. Antwerpen, 1954; Ivo Michiels, *Luc Peire. De Tafelronde*, 3de jaargang, nr 2, Antwerpen ; Jaak Fontier, *Luc Peire 1951-61, De Vlaamse Gids*, nr 11, Brussel, 1961 ; Michel Seuphor en Jan Walravens, *Abstracte schilderkunst in Vlaanderen*. De Arcade, 1963.